

- Psykologforeningen har vært for reaktiv

Den tidligere fagsjefen i Norsk psykologforening, Andreas Høstmælingen, har ambisjoner om å samle psykologifaget og være en tydelig premissleverandør inn mot psykisk helsefeltet.

TEKST

Per Olav Solberg

PUBLISERT 1. august 2019

EMNER

Psykologforeningen

Landsmøte

Presidentkamp

MOTIVERT Andreas Høstmælingen trengte ikke lang betenkningstid da han ble spurt om å stille som presidentkandidat.

Høstmælingen har knapt nok vært ute av kontoret sitt i Kirkegata 2 i Oslo før han igjen banker på døra. Denne gang som én av to kandidater til presidentvervet i Norsk psykologforening. Om han slipper inn på nytt, avgjøres på landsmøtet i Sandefjord 22. november. For tiden er Høstmælingen fagpolitisk direktør ved RBUP, en stilling han har hatt siden 1. september i fjor.

Det var lokalavdelingen i Oppland som nominerte lillehamringen så sent som i juni – kun fem måneder før landsmøtet. Han var ikke tung å be.

– Jeg hadde tenkt tanken før, men ingen hadde spurt. I tillegg er jeg i en spennende og utfordrende ny jobb som krever mye energi, sier han.

Før Høstmælingens «ja» så presidentkampen i Norsk psykologforening ut til å stå mellom valgkomiteens kandidat Håkon Kongsrud Skard og Tommy Sotkajærv. Men Høstmælingens inntreden gjorde om på hele spillet. Sotkajærv trakk seg. Han støttet samtidig Høstmælingens kandidatur med denne formuleringen: «Når Andreas Høstmælingen nå stiller som presidentkandidat, har vi, slik jeg ser det, en kandidat som er best egnet til jobben per i dag.»

– Jeg ringte både Sotkajærv og Skard etter at jeg ble nominert. Jeg ville presentere meg og ønske lykke til i valgkampen. Samtalen med førstnevnte ble ikke som forventet. Han sa at han kom til å trekke seg. Jeg ble overrasket, men samtidig glad for tilliten og støtten, sier den tidligere fagsjefen.

«Hvis landsmøtet tenker at den beste lederen er den beste praktiker, da ligger jeg dårlig an»

Kritikk mot andrelinjen

Det stormer rundt spesialisthelsetjenesten. Psykologer har ikke gode nok rammevilkår for å yte god behandling til pasientene, ifølge en undersøkelse Psykologforeningen gjennomførte blant sine medlemmer nylig. Blant funnene: Psykologer opplever at hver fjerde pasient blir avspist med så få timer at det ikke kan regnes som god behandling. Hver sjetteste pasient de møter, får ikke god nok utredning. Psykologene opplever også at de må avslutte hvert sjetteste pasientforløp for tidlig.

Det er lett å tolke disse funnene som ammunisjon til Håkon Skards presidentkandidatur. «Jeg har vært bekymret for utviklingen i psykisk helsevern en god stund», sa han til Psykologtidsskriftet i marsutgaven.

– Kritikken fra Håkon Skard gjelder også i perioden da du var fagsjef. Nedprioriterte dere spesialisthelsetjenesten til fordel for hovedsatsingsområdet?

– Jeg tenker at Skard har et godt poeng her. Foreningen har vært for reaktive når det gjelder spesialisthelsetjenesten. Fra talerstolen på både lederkonferanser og landsmøtet har det kommet innspill fra medlemmer om problemer i andrelinjen. Det har vært en legitim frustrasjon, og Psykologforeningen har ikke klart å ta dette spørsmålet ved hornene. Når det er sagt: Psykologforeningen har jobbet mye med spørsmål knyttet til innsatsstyrt finansiering, byråkratisk styring og produksjonskrav som kveler psykologer, for å nevne noe. Men foreningen har i for stor grad løpt etter disse problemstillingene istedenfor å være i forkant.

– *Hvorfor ble det slik?*

– Jeg tror ikke foreningen har hatt en god nok prinsipiell faglig plattform til å svare godt nok på denne typen spørsmål. I tillegg har den vært opptatt av det mer visjonære hovedsatsingsområdet: forebygging for barn og unge, som er nær knyttet til kommunesatsingen. Det som har skjedd i spesialisthelsetjenesten, har nok mer vært tenkt på som daglig drift, at her er foreningen på plass og psykologene er den største yrkesgruppen. Men vi trenger å tenke mer visjonært rundt spesialisthelsetjenesten også.

– *Hvordan skal man helt konkret løse utfordringene i spesialisthelsetjenesten nå?*

– I tillegg til behovet for en prinsipiell faglig plattform er det også et ressursspørsmål. Gjeninnføringen av «den gylne regel» i 2014 kom med en tydelig forventning om vekst i behandling i psykisk helsevern. Det kan bety å jobbe mer effektivt med de samme ressursene eller øke ressursbruken. Psykologers medvirkning til pakkeforløpene viser en profesjon som har brettet opp ermene. Men medlemsundersøkelsen viser at vi ikke får tid nok til å gjøre jobben vår ordentlig. Vi jobber mer, samtidig som rammene blir trangere. Det er en dårlig oppskrift på vekst. Vi har tatt vårt ansvar for å jobbe mer effektivt, nå må politikerne være like ansvarlige ved å vise seg styringsdyktige overfor RHF-ene, som stadig finner nye kreative måter å regne seg rundt den gylne regel på. Politikerne må sikre vekst i budsjettene, som gir bedre rammer for å utøve god psykologfaglig praksis.

– *Som fagsjef ga du råd til politisk ledelse i foreningen i faglige spørsmål. Din jobb var å være grundig og se hele bildet. Har du pragmatismen som skal til for å være en tydelig og besluttsomdyktig politiker?*

– Det tror jeg ikke blir noe problem. Å fatte beslutninger uten å ha all informasjon tilgjengelig er en grunnleggende kompetanse i psykologifaget. Men rolleforståelsen er viktig. Presidenten er Psykologforeningens fremste tillitsvalgte. Det må være tydelig for sekretariatet hvor Psykologforeningen vil, og hvordan man skal prioritere rundt de politiske føringene landsmøtet har gitt.

De grunnleggende bestanddeler

Høstmølingen er tydelig på at hans kandidatur ikke først og fremst handler om forholdene i spesialisthelsetjenesten. Han mener hele psykologifaget bør identifisere noen helt grunnleggende prinsipielle knagger som Psykologforeningen kan samles om.

I dag er faget for spredt, noe han mener gjør foreningen utydelig når den skal påvirke helsemyndigheter og psykisk helsefeltet:

– Min egen visjon er å identifisere de faglige bestanddelene som samler oss. Hvordan skal vi klare å påvirke politiske beslutninger eller endre spesialisthelsetjenesten når vi ikke vet hvem vi er? Når Helsedirektoratet skriver retningslinjer og veiledere – for eksempel innenfor pakkeforløp – blir naturligvis psykologer koblet på. Slik det er nå, risikerer man at det er teoriene og modellene de aktuelle psykologene selv står inne for, som blir brukt videre i denne typen arbeid. Motsatt risikerer du at oppdragsgivere orienterer seg mot psykologmiljøer som passer deres faglige ståsted. Så kan man etterpå si, når kritikken kommer, at psykologene var representert. Men var de egentlig det? Psykologforeningen har ingen samlende prinsipiell plattform å lene seg på. Jeg tenker vi må utforme et minste felles multiplum innen flere psykologfaglige områder. Da blir vi tydeligere på hvem vi er, og hva vi mener.

– *Du har vært 10 år i Psykologforeningen og nå RBUP, fortsatt på armlengdes avstand fra klinikken. Bør ikke en president for kliniske psykologer ha større nærhet til klinikken?*

– Hvis landsmøtet tenker at den beste lederen er den beste praktiserende, da ligger jeg dårlig an. Ser man på forskningen om hva som er god ledelse, er det imidlertid lenge siden erfaring fra felten var det viktigste kriteriet. Jeg tenker at lederen for Psykologforeningen både må ha evnen til å se bredt og ha evnen til å forstå de prinsipielle aspektene ved problemene folk står i – i tillegg til å lytte grundig til det psykologene sier.

– *Hvorfor er du best egnet til å lede Psykologforeningen de neste årene?*

– Jeg er opptatt av bredde. Akkurat nå kan jeg være redd for at Psykologforeningen havner i en felle og kun ser mot spesialisthelsetjenesten. At man tenker: Nå har det vært kommune lenge, nå må vi prioritere andre linjer. Det tror jeg ikke noe på, og det er ingen god idé. Det er fortsatt mange utfordringer knyttet til kommunepsykologrollen. Det samme gjelder for barnevernet, der psykologer i større grad blir ønsket inn. Så må man huske på hva slags rolle presidenten har. Det kan høres ut som at man velger en kandidat ut fra et politisk program man går til valg på. Men det er ikke presidenten som bestemmer hva hen skal jobbe med, det er landsmøtet.

Masterne igjen

Skal Psykologforeningen åpne opp for masterne i psykologi? Høstmølingen oppfordrer landsmøtet til å ta denne diskusjonen på nytt i november. Ikke minst fordi Psykologforeningen begir seg mer og mer inn på områder som ikke strengt tatt er forbeholdt autoriserte psykologer, eksemplifisert ved debatten om klima og miljø som hovedsatsningsområde.

– For meg er det en visjon å sikte mot ett psykologfaglig fellesskap som forvalter bredden av psykologi, også masterne. Vi må tørre å ta denne diskusjonen ordentlig, og da må vi også bli tydeligere på hva som er profesjonsutdannede psykologers kjernekompetanse. I ELTE-saken argumenterer Psykologforeningen for at psykologer

med profesjonsutdanning er spesialisert for utredning og behandling. Mens i andre sammenhenger argumenterer man for at profesjonsutdanningen er en generell psykologutdanning som gjør autoriserte psykologer kompetente til helt andre jobber enn de rent kliniske. Foreningen bruker den retorikken som passer best til det som er tema for diskusjonen. Sett utenfra tror jeg dette fremstår som rart og ulogisk. Utdanningen kan ikke være både generell og spesialisert samtidig; du kan ikke ha en bred spiss, slår Andreas Høstmælingen fast.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 8, 2019, side

TEKST

Per Olav Solberg, redaksjonssjef